

Tien vragen van expats over taalgebruik in de Vlaamse Rand

LIVING IN TRANSLATION LIVING IN TRANSLATION

Michaël Van Droogenbroeck

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

Eddy Frans, directeur vzw 'de Rand'
Kaasmarkt 75
1780 Wemmel

Redactie

Michaël Van Droogenbroeck

Samenstelling

Marijke Verboven

Inhoudelijk advies

Derek Blyth, voormalig hoofdredacteur van o.a. The Bulletin en Flanders Today
Hendrik Vuye, Gewoon Hoogleraar Grondwettelijk Recht aan de Universiteit van Namen
Thomas Leys, jurist Steunpunt Taalwetwijzer
Jan De Bock, cel coördinatie Vlaamse Rand

Lay-out

Sylvie Van de Waeter, Agentschap voor Binnenlands Bestuur

Illustraties

ilah

Druk

Vlaamse overheid, Digitale drukkerij

Depotnummer

D/2011/3241/065

www.livingintranslation.be

Dit boekje werd uitgegeven in maart 2011 door vzw 'de Rand', met de logistieke ondersteuning van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur van de Vlaamse overheid.

INLEIDING

België is een ingewikkeld land. Dat heeft ongetwijfeld heel wat charmes maar roept ook heel wat vragen op voor wie hier als buitenstaander komt wonen. De structuur, werking en opbouw van ons land lijken misschien precair en willekeurig maar zijn dat niet. Politieke journalisten hebben er een vette kluif aan om dat uit te leggen.

En toch. De Belgische staatsstructuur is ingewikkeld maar is ook het resultaat van een jarenlang democratisch proces. Het unitaire België, opgericht in 1831, is vandaag uitgegroeid tot een volwassen federale staat. België telt net geen 11 miljoen inwoners die in vier verschillende taalgebieden wonen. Ons land heeft liefst 9 parlementen die elk hun eigen bevoegdheden hebben. Het leidt tot een ingewikkeld kluwen aan regels, wetgeving en afspraken die soms de logica overstijgen. De Belgische wetgeving is echter wel het resultaat van een jarenlang onderhandelingsproces en bevat heel wat subtiele evenwichten.

In de praktijk kunnen de vele regels en regeltjes verwarrend zijn. Zo is de taalwetgeving ingewikkeld met verschillende taalregels in het Vlaams Gewest (het Nederlandse taalgebied) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

In deze brochure geven we een antwoord op vragen die jij jezelf als buitenstaander wellicht stelt. We beschrijven de regels die in Vlaanderen gelden maar dezelfde principes gelden meestal ook in de andere taalgebieden van ons land.

WELKE **TAAL** SPREEKT MEN IN **BELGIË**?

In België spreek je de taal die je wil. Voor contacten met de overheid zijn er drie officiële talen: Nederlands, Frans en Duits. Die talen worden niet overal gesproken, België is opgedeeld in deelstaten. Elke deelstaat heeft zijn eigen officiële taal, enkel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is tweetalig. Steeds meer inwoners van ons land zijn echter wel meertalig en spreken de twee belangrijkste landstalen.

WELKE TALEN MOGEN HIER GESPROKEN WORDEN?

In België mag iedereen de taal spreken die hij of zij wil. Die taalvrijheid is verankerd in de grondwet. Dat betekent dat je zelf kiest welke taal je gebruikt in jouw gezin, onder vrienden, in de media, in het culturele, economische, commerciële en religieuze leven.

Net zoals alle andere landen heeft België ook officiële talen. Dat zijn het Nederlands, het Frans en het Duits. Die drie talen worden gesproken in min of meer afgeleide gebieden. In het midden van vorige eeuw zijn op basis van het taalgebruik taalgebieden vastgelegd. De dominante streektaal werd voor dat gebied ook de bestuurstaal. Er zijn vier taalgebieden in België: het Nederlandse taalgebied, het Franse taalgebied, het Duitse taalgebied (9 gemeenten in het oosten van België) en het tweetalige Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Deze opdeling in taalgebieden en officiële talen doet niets af aan de taalvrijheid. Het gebruik van één (of enkele) van deze officiële talen is verplicht in een beperkt aantal situaties, vooral dan in de contacten met de overheid. De verplichting geldt soms enkel voor de officiële instantie, soms ook voor de burger.

■■■ Vermoedelijk is de Germaans-Romaanse taalgrens ontstaan in de 5de eeuw. In die periode ging het Romeinse Rijk in chaos en verbrokkeling ten onder en kwamen grote groepen Germaanse Franken zich in onze gewesten vestigen. Daar woonden toen geromaniseerde Galliërs en Kelten. In het noorden vormden de Germaanse Franken een meerderheid, in het zuiden een minderheid. Zo ontstond een grens tussen de Germanen in het noorden en de Romanen in het Zuiden ■■■

■ Het Nederlandse taalgebied

■ Het tweetalige gebied
Brussel-Hoofdstad

■ Het Franse taalgebied

■ Het Duitse taalgebied

HOEVEEL MENSEN SPREKEN WELKE TAAL?

België telt 10.839.905 inwoners: 6,25 miljoen in het Vlaamse Gewest (Nederlands taalgebied), 3,5 miljoen in het Waalse Gewest (Frans taalgebied + Duits taalgebied) en 1,09 miljoen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (tweetalig gebied).

Het totaal aantal Nederlandstaligen en Franstaligen in België is moeilijk na te gaan. Er wonen bijvoorbeeld ook Nederlandstaligen in het Waalse Gewest en Franstaligen in het Vlaamse Gewest. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wonen er Franstaligen, Nederlandstaligen en anderstaligen. Nergens wordt er echter geregistreerd wie welke taal spreekt. De Duitstalige Gemeenschap (een deel van het Waals Gewest) telt zowat 75.000 inwoners.

WELKE TALEN SPREKEN DE INWONERS VAN BELGIË?

Steeds meer Vlamingen en Franstaligen in België spreken minstens een tweede en zelfs een derde taal. Vandaag is de kans klein dat je hier iemand tegenkomt die geen Engels spreekt. Heel wat Vlamingen spreken Frans en sinds enige tijd leren steeds meer Franstaligen ook Nederlands. De kennis van het Duits is minder verspreid.

De kennis van een extra taal begint voor de meeste mensen bij het taalonderwijs. In het Nederlandstalige onderwijs start men vanaf 10 jaar met lessen Frans. Vanaf 14 jaar komt daar Engels bij. Ook Duits en Spaans kunnen gevolgd worden. Via de media komen Vlamingen veelvuldig in contact met het Engels. Zo worden buitenlandse films en tv-series niet gedubd maar ondertiteld.

Dat betekent dat je in heel België in informele situaties vaak ook in het Engels terecht kan. Dat wijzigt echter niets aan het gebruik van de officiële bestuurstalen per taalgebied. Het blijft dus aan te bevelen om ook de streektaal te leren.

IN WELKE **TAAL** KAN IK BIJ DE **OVERHEID** TERECHT?

De contacten met de overheid gebeuren in principe in de taal van het gebied waarin ze ligt. In Vlaanderen is dat het Nederlands, in Wallonië het Frans of het Duits, in Brussel het Nederlands of het Frans. Die regel geldt meestal enkel voor de overheid zelf. Je bent dus zelf niet altijd verplicht om de officiële taal te spreken tegen de overheid. De ambtenaar zal in de meeste gevallen enkel in de officiële taal antwoorden en documenten zijn alleen in de officiële taal opgesteld.

België heeft, omwille van zijn staatsstructuur, heel wat bestuursniveaus. Er zijn de federale (centrale) overheid, de gemeenschappen en de gewesten, die elkaar deels overlappen, de provincies en de gemeenten. Met de ene overheid kom je al wat vaker in contact dan met de andere.

De taal van elke overheid is in principe deze van het taalgebied waarin ze ligt. Met andere woorden: de streektaal is de bestuurstaal. Die regel geldt altijd voor de overheid. Je kan er dus niet van uitgaan dat de ambtenaar jouw taal begrijpt. De overheid mag trouwens in de meeste gevallen enkel in de officiële taal antwoorden. De documenten van de overheid zijn ook enkel in de officiële taal opgesteld.

BIJ DE GEMEENTE

De gemeente is het bestuursniveau dat het dichtst bij de mensen staat. Daar haal je je identiteitskaart af, krijg je informatie over de huisvuilophaling, moet je naartoe voor een adreswijziging, voor de aangifte van een geboorte, voor een huwelijk. Elke gemeente behoort tot een bepaald taalgebied en communiceert in de taal van dat taalgebied. Een gemeente in het Nederlandse taalgebied communiceert enkel in het Nederlands, een gemeente in het Franse taalgebied enkel in het Frans. In Brussel moeten inwoners zowel in het Nederlands als in het Frans bij de gemeente terecht kunnen.

Dezelfde taalregeling geldt voor de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW's), die verbonden zijn met de gemeente. OCMW's staan onder andere in voor betaalbare huisvesting en voldoende bestaansmiddelen voor mensen die het financieel moeilijk hebben.

TAALFACILITEITEN: UITZONDERING

Een bijzondere regeling is er in de faciliteitengemeenten. Deze gemeenten liggen in een eentalig taalgebied maar bieden 'faciliteiten' aan anderstalige inwoners. Zo heb je rond Brussel zes faciliteitengemeenten in het Nederlandse taalgebied, waar faciliteiten gelden voor Franstalige inwoners. In Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel en Wezembeek-Oppem kan een inwoner vragen om een bepaald document in het Frans te ontvangen. Deze gemeenten zijn niet tweetalig zoals de gemeenten in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest. Officiële berichten en mededelingen moeten er in het Nederlands en het Frans gebeuren, individuele communicatie gebeurt er in regel in het Nederlands maar kan als uitzondering ook in het Frans.

Over de bedoeling van de faciliteiten bestaat er vanaf het begin onenigheid. Voor Franstalige politici zijn het permanente taalrechten. Voor Vlaamse politici zijn faciliteiten een tijdelijk voorrecht voor nieuwkomers uit een ander taalgebied die de taal nog niet machtig zijn. De wetgeving zelf blijft vaag over de doelstellingen, zodat de tegengestelde interpretaties naast elkaar blijven bestaan. De regeling heeft mee gezorgd voor een sterk aanzui-effect op Franstaligen (en anderstaligen) die in de groene Vlaamse Rand willen komen wonen, dicht bij Brussel. Daardoor is het taalevenwicht in deze gemeenten ondertussen verschoven. De meerderheid is er Franstalig of anderstalig en heeft zich niet aangepast aan het Nederlandstalige karakter van de streek. Dit zorgt voor politieke discussies over het taalstatuut van deze zes gemeenten.

ERGERNIS

Over de taalregels aan het gemeenteloket in de Vlaamse Rand heerst bij sommigen ongenoegen of onbegrip. Waarom spreken de ambtenaren niet gewoon Frans of Engels? De meeste Vlaamse ambtenaren kennen deze talen toch? Het principe streektaal = bestuurstaal wordt echter zowat overal ter wereld aanvaard. In de Spaanse gemeentehuizen spreekt men ook geen Frans of Engels. In de Zwitserse stad Genève kan je enkel in het Frans terecht, ook al huisvest de stad, net als Brussel, heel wat internationale organisaties (VN, WHO, UNAIDS, WTO). In het Franse taalgebied in België wordt ook geen Nederlands gesproken.

Wel is het zo dat men in Vlaanderen door de ervaring met de sterke verfransing en internationalisering gedwongen is maatregelen te nemen om het Nederlandstalige karakter te vrijwaren. In enkele decennia is bijvoorbeeld Brussel, vroeger een Vlaamse stad, verfranst. Ook de Vlaamse Rand rond Brussel staat onder sterke druk van andere talen dan het Nederlands. Daarom wil de Vlaamse overheid dat de taalwetgeving correct en strikt wordt toegepast. Volgens Vlaamse politici werd die in het verleden immers al te vaak misbruikt door diegenen die geen Nederlands kenden en geen zin hadden om het te leren.

De Vlaamse overheid investeert wel voluit in gratis cursussen Nederlands voor anderstaligen om hen maximale kansen te geven op integratie en op de arbeidsmarkt.

Veel Vlamingen ergeren zich tot slot aan de eenzijdigheid van dit debat. Nederlandstaligen die naar het Franse taalgebied van België verhuizen, hebben er vaak geen probleem mee om het Frans te leren en te spreken met de lokale overheid. De massale migratie van Vlamingen naar het rijke industriële Wallonië van de 19e en begin 20e eeuw heeft daar nergens geleid tot vernederlandsing of vervlaamsing.

OVERHEID	TAAL	REGEL
FEDERALE OVERHEID	NEDERLANDS, FRANS OF DUIJS	NAARGELANG DE WOONPLAATS VAN DE BURGER (TAALGEBIED)
PROVINCIE	NEDERLANDS, FRANS OF DUIJS	NAARGELANG HET TAALGEBIED VAN DE PROVINCIE
GEMEENSCHAPPEN		
VLAAMSE GEMEENSCHAP	NEDERLANDS	
FRANSE GEMEENSCHAP	FRANS	
DUITSE GEMEENSCHAP	DUITS	
GEWESTEN		
VLAAMS GEWEST	NEDERLANDS	NEDERLANDSE TAALGEBIED
WAALS GEWEST	FRANS OF DUIJS	NAARGELANG DE WOONPLAATS VAN DE BURGER
BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST	FRANS EN/OF NEDERLANDS	BIJ INDIVIDUELE COMMUNICATIE NAARGELANG DE KEUZE VAN DE BURGER. PUBLIEKE COMMUNICATIE IS IN REGEL TWEETALIG.

IN WELKE **TAAL** NAAR **SCHOOL**?

De onderwijstaal is de officiële taal van het gebied waar de school ligt. Buiten de taalvakken moeten alle andere vakken in die taal worden onderwezen. In Brussel heb je de keuze tussen Nederlandstalig en Franstalig onderwijs. De faciliteitengemeenten kennen enkele uitzonderingen. In het hoger onderwijs worden steeds meer vakken in het Engels gedoceerd.

ONDERWIJS IN STREEKTAAL

Het principe is eenvoudig. De wet schrijft voor in welke taal de algemene vakken onderwezen moeten worden in het kleuter- (2,5-6 jaar), lager (6-12 jaar) en secundair (12-18 jaar) onderwijs. De taal valt samen met de verschillende taalgebieden. Concreet betekent dat in Vlaanderen het Nederlands de onderwijstaal is. Franse les mag in het Frans, de les Engels in het Engels maar algemene vakken zoals wiskunde, biologie of aardrijkskunde moeten in het Nederlands. In Wallonië is het Frans de officiële onderwijstaal, in Brussel is dat per school ofwel het Nederlands ofwel het Frans.

Die regel van onderwijs in de streektaal geldt voor alle scholen van het officiële net (scholen die de overheid zelf inricht) en voor de scholen van het vrije net (scholen die door de overheid worden erkend of gesubsidieerd). Privéscholen hoeven die taalregel niet te volgen en kunnen les geven in een taal naar keuze.

Op de taalregel voor het onderwijs bestaan enkele uitzonderingen.

- Sinds enkele jaren loopt er in negen secundaire scholen in Vlaanderen een proefproject waarbij ook algemene vakken in een andere taal gegeven mogen worden.
- In Wallonië zijn er immersiescholen. Daar worden enkele algemene vakken in het Nederlands gegeven. Bedoeling is de leerlingen beter de andere landstaal aan te leren.
- In enkele grote steden, waaronder Brussel, zitten nogal wat kinderen van allochtone afkomst in het Nederlandstalig onderwijs. Thuis spreken zij soms alleen hun moedertaal waardoor ze te weinig Nederlands kennen om de les goed te kunnen volgen. Om hun integratie te vergemakkelijken, organiseert een aantal scholen in nauwe samenwerking met de Vlaamse overheid taalondersteunende initiatieven.
- De internationale scholen zijn niet gebonden aan de taalregels voor het onderwijs.

BRUSSEL

In Brussel bestaat er geen tweetalig onderwijs. Scholen geven les in ofwel het Nederlands ofwel het Frans. Wie in Brussel woont, heeft de keuze. Ook wie thuis geen Nederlands spreekt, kan in het Nederlandstalig onderwijs terecht. Heel wat Nederlandstalige scholen in Brussel trekken kinderen aan uit gezinnen waar één of beide ouders geen Nederlands spreken. Om er voor te zorgen dat iedereen de lessen in het Nederlands kan volgen, wordt voor anderstalige leerlingen vaak voor extra begeleiding gezorgd.

FACILITEITENGEMEENTEN IN VLAANDEREN

In de zes faciliteitengemeenten rond Brussel (en in Ronse) moeten scholen in principe in het Nederlands lesgeven. Toch richten deze gemeenten volgens bepaalde voorwaarden Franstalige kleuterscholen en lagere scholen in voor de Franstalige kinderen uit de gemeente zelf. Nederlandstalige kinderen uit de gemeente mogen niet naar die Franstalige scholen. Franstalige kinderen uit andere gemeenten evenmin. De scholen zelf worden gesubsidieerd door de Vlaamse overheid. Die zorgt ervoor dat in zulke scholen intensieve cursussen Nederlands gegeven worden. Voor de secundaire scholen geldt die uitzondering niet. In de faciliteitengemeenten kan je enkel in het Nederlands secundair onderwijs volgen. Wie er geen secundair onderwijs in de streektaal wil volgen, gaat meestal naar een Franstalige school in het Brussels Hoofdstedelijk of het Waalse Gewest.

HOGER ONDERWIJS

In het hoger onderwijs in Vlaanderen is de regel minder strikt geworden. Het gebruik van het Nederlands in het hoger onderwijs is verplicht bij bachelors en initiële masters. Nochtans worden er, ook in de bachelors en masters, steeds meer vakken in een andere taal gedoceerd (veelal het Engels). Studenten hebben wel altijd het recht, om voor de vakken die in een vreemde taal gedoceerd worden, het examen in het Nederlands af te leggen. Die beperkingen gelden vanzelfsprekend niet voor taalvakken.

Op **www.studyinlanders.be** vind je een overzicht van alle volledig Engelstalige opleidingen in het hoger onderwijs in Vlaanderen.

Een overzicht van de internationale scholen vind je onder meer op **www.xpats.com**

Meer informatie over het Vlaamse onderwijslandschap vind je op **www.ond.vlaanderen.be**

WELKE **TAAL** SPREKEN DE **BEDRIJVEN** EN **ZIEKENHUIZEN**?

Bedrijven mogen in hun externe contacten de taal gebruiken die ze willen. Alleen het taalgebruik binnen het bedrijf en in officiële documenten is wettelijk geregeld. Dat moet gebeuren in de streektaal, al mogen er altijd vertalingen zijn en is dat soms zelfs verplicht. Ook ziekenhuizen kunnen de taal gebruiken die ze zelf willen. Alleen in Brussel moeten de openbare ziekenhuizen de patiënten zowel in het Nederlands als in het Frans te woord kunnen staan. De spoeddiensten moeten in alle Brusselse ziekenhuizen tweetalig zijn.

BEDRIJVEN IN VLAANDEREN

In het bedrijfsleven in Vlaanderen is er vrijheid van taalgebruik. Zowel bedrijven als hun werknemers mogen in beginsel de taal gebruiken die ze willen, ook in hun externe communicatie. Regels zijn er alleen voor officiële documenten en voor het taalgebruik binnen de onderneming. Ook niet-commerciële ondernemingen vallen onder deze regeling. Voor bedrijven in Vlaanderen betekent dat dat schriftelijke en mondelinge mededelingen van het bedrijf aan de werknemers maar ook handleidingen en waarschuwborden binnen het bedrijf, in het Nederlands opgesteld moeten zijn. Dat geldt ook voor officiële documenten, zoals facturen, loonfiches en arbeidscontracten. Die documenten mogen wel vertaald worden, al blijft de Nederlandstalige versie de enige officiële.

Wat niet geregeld is, is alle andere communicatie die een bedrijf voert. Die mag in andere talen, zowel voor de mondelinge als voor de schriftelijke communicatie. Een bedrijf kan dus gerust brieven in het Duits versturen of klanten in het Portugees ontvangen. Een bedrijf kan werknemers zelfs verplichten om een andere taal te gebruiken. Ook gesprekken tussen de werknemers onderling hoe-

ven niet in het Nederlands, zolang er geen hiërarchische band bestaat. Een chef moet wel zijn ondergeschikte in het Nederlands aanspreken, omgekeerd hoeft dat niet.

■ ■ ■ *Ook in reclame is er vrijheid van taalgebruik, voor zover het om reclame van privébedrijven gaat. Reclamefolders en affiches mogen in andere talen. De inwoners van het Vlaamse Gewest en de Vlaamse overheid appreciëren het wel als enkel het Nederlands gebruikt wordt voor reclameboodschappen, als uiting van respect voor de regio. Een kwestie van taalhoffelijkheid. Anders is het voor reclame die uitgaat van de overheid. Advertenties, folders, radio- en televisiespots in Vlaanderen moeten verplicht in het Nederlands* ■ ■ ■

BEDRIJVEN IN BRUSSEL EN DE FACILITEITENGEMEENTEN

In Brussel en de faciliteitengemeenten gelden andere regels. Beknopt komen die hierop neer:

- Enkel commerciële bedrijven vallen onder de taalregeling, een non-profitorganisatie niet.
- Voor de officiële documenten kunnen bedrijven in Brussel kiezen tussen het Nederlands en het Frans. Die documenten mogen ook in beide talen opgesteld zijn. In de faciliteitengemeenten gebruiken de bedrijven het Nederlands.
- In de schriftelijke communicatie met het personeel moeten bedrijven die in Brussel gevestigd zijn het Nederlands of het Frans gebruiken, afhankelijk van de taal van de werknemer. Tweektalige loonfiches kunnen niet. In de faciliteitengemeenten gebruiken de bedrijven het Nederlands. Vertalingen zijn mogelijk.
- Voor de mondelinge communicatie met het personeel bestaan er geen regels.

VACATURES EN SOLLICITATIEGESPREKKEN

Voor vacatures gelden er geen taalregels. Werkaanbiedingen in het Frans of het Engels zijn perfect mogelijk. Een vacature wordt niet beschouwd als een relatie tussen werkgever en werknemer, waardoor er geen beperkingen kunnen worden opgelegd.

Voor een sollicitatiegesprek is dat anders. Op dat moment is er wel sprake van een sociale betrekking. Strikt genomen moeten sollicitatiegesprekken in Vlaanderen in het Nederlands, al kan een werkgever altijd 'testen' of een sollicitant andere talen spreekt.

Voor bedrijven of openbare instellingen, die in opdracht van de overheid werken, geldt de bestuurstaalwetgeving. Ze gebruiken de taal of talen van de opdrachtgevende overheid maar een plaatselijke vestiging van een overheidsbedrijf kan enkel de taal van het gebied gebruiken. Het gaat onder meer over de Openbare Vervoersmaatschappij De Lijn (Nederlands), de NMBS (SNCB) (Nederlands-Frans-Duits), de MIVB (STIB) (Nederlands-Frans), BPost (Nederlands-Frans-Duits), Kind & Gezin (Nederlands), Belgacom (Nederlands-Frans-Duits). De centrale dienstverlening van deze bedrijven volgt de taalregeling van de overheid waarvan men afhangt. Het postkantoor in Overijse mag enkel het Nederlands gebruiken maar de Vlaamse Openbare vervoersmaatschappij de Lijn moet in Brussel ook het Frans gebruiken.

ZIEKENHUIZEN

Ziekenhuizen en rusthuizen zijn niet wettelijk verplicht om patiënten in hun eigen taal aan te spreken. Ook in Brussel geldt die verplichting niet, maar dan enkel voor privéziekenhuizen en universitaire ziekenhuizen. Voor openbare ziekenhuizen (OCMW-ziekenhuizen) ligt dat anders. Alle openbare ziekenhuizen in Brussel moeten patiënten zowel in het Nederlands als in het Frans kunnen bedienen, en ze moeten alle documenten en briefwisseling in de beide talen kunnen geven. Dezelfde redenering gaat op voor de rusthuizen. De Brusselse privérusthuizen zijn niet wettelijk verplicht om het Nederlands te gebruiken, de openbare rusthuizen wel.

Bij de spoeddienst is de regel strenger. Alle spoeddiensten in Brussel, ook die van de privéziekenhuizen, moeten een tweetalige dienstverlening garanderen. Op elke Brusselse spoeddienst moet men jou dus in het Nederlands en in het Frans kunnen helpen.

HOE BLIJF IK HET BEST OP DE HOOGTE VAN DE **BELGISCHE ACTUALITEIT?**

Ook de media zijn in België opgedeeld in drie taalgroepen. De Nederlandstalige media verzorgen nieuwsuitzendingen op radio en tv, in kranten en tijdschriften in het Nederlands. De Franstalige media doen dat in het Frans. En ook de Duitstalige Gemeenschap kent eigen media. Tweektalige media bestaan nagenoeg niet. Voor expats en buitenlanders bestaan er enkele Engelstalige initiatieven.

BELANGRIJKSTE NEDERLANDSTALIGE MEDIA

TV

- **VRT:** Eén en CANVAS, Radio 1: De twee zenders van de openbare omroep VRT, Vlaamse Radio en Televisie, met nieuwsuitzendingen in Het Journaal en Terzake en een online nieuwsplatform **www.deredactie.be**. Radio 1 is het radiostation met nieuws en duiding bij de actualiteit.
- **VTM:** Het Nieuws: De grootste commerciële zender in Vlaanderen. Nieuwsuitzendingen in Het Nieuws. **www.vtm.be**
- **Kanaal Z.** Economisch-financieel nieuws **www.kanaalz.be**
- **Regionale televisiezenders.** In Brussel is Tvbrussel (**www.tvbrussel.be**) te bekijken, in de Vlaamse Rand is dat Ring-tv (**www.ringtv.be**) (In Tervuren is dat ROB TV (**www.robnet.be**)). Enkele programma's van deze zenders zijn ondertiteld voor anderstaligen.

DAGBLADEN EN HUN WEBSITES

- De Standaard - www.standaard.be
- De Morgen - www.demorgen.be
- De Tijd - www.tijd.be
- Het Laatste Nieuws - www.hln.be
- Het Nieuwsblad - www.nieuwsblad.be
- Gazet van Antwerpen - www.gva.be
- Het Belang van Limburg - www.hbvl.be

ENKELE ENGELSTALIGE MEDIA MET EEN BLIK OP VLAANDEREN:

- www.flandersnews.be
- The Bulletin (maandblad): Het eerste Engelstalige tijdschrift voor de internationale gemeenschap in België, met diverse onderwerpen waaronder lokale politiek, economie, levensstijl en Europese zaken.
www.xpats.com
- Brussels Unlimited: The Bulletin's agenda (weekblad) met actualiteit, tips over winkelen, wonen, films, restaurants en een volledige evenementenkalender voor Brussel.
- Flanders Today: Gratis weekblad met de actualiteit en nieuws over economie, wetenschap, sport, kunst en cultuur uit heel Vlaanderen - www.flanderstoday.eu

DE **TAALGREN**S: EEN RIJKE GESCHIEDENIS

België is een complex land en is dat eigenlijk altijd geweest. Dat wordt op een landkaart zelfs geïllustreerd door de taalgrens, die België dwars doormidden snijdt. De taalgrens bakent twee taalgebieden af: het Nederlandse en het Franse. Door de jaren heen werd de taalgrens officieel vastgelegd en werd het binnen België een deelstaatgrens. Maar de taalgrens is al veel ouder, zelfs heel wat ouder dan België zelf.

Het staat niet vast hoe oud de taalgrens precies is. Algemeen wordt aangenomen dat de taalgrens al ontstond rond de 4e eeuw. Eeuwenlang speelde die grens nauwelijks een rol van betekenis. In de Middeleeuwen overheerste het Latijn, later werd steeds meer het Frans gebruikt. Rond de 18e eeuw is het Frans in zowat heel Europa de taal van de maatschappelijke en politieke elite. Wanneer in 1795 het huidige België geannexeerd wordt door de Franse republiek wordt de administratie, gerecht, leger, pers en onderwijs ingezet om Vlaanderen te verfransen. Ook wanneer België in 1815 bij het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden wordt aangesloten zet die verfransing zich verder. De Nederlandse overheid tracht het tij te keren maar haar inspanningen hebben niet veel uitgehaald wanneer België zich in 1830 afscheurt en onafhankelijk wordt.

Het jonge België waarborgt de taalvrijheid en zet dat principe ook in de Grondwet maar in de praktijk loopt het anders. De toenmalige machthebbers kiezen voor het Frans als bestuurstaal. Frans werd de taal van de politieke, maatschappelijke en economische elite. De Nederlandse volkstaal werd nauwelijks onderwezen, bezat weinig cultureel prestige en was geen standaardtaal. De eeuwenoude taalgrens werd daardoor ook steeds meer een sociale grens: de Franstalige bovenlaag versus een voornamelijk Nederlandstalige onderklasse.

Het verzet in Vlaanderen tegen die scheeftrekking komt langzaam op gang waardoor de emancipatiestrijd en de taalstrijd een hele tijd duurt. In totaal zou het meer dan een eeuw duren voor het demografische overwicht in Vlaanderen ook vertaald kan worden in politieke invloed. Een eerste belangrijk moment is de Gelijkheidswet in **1898**, die het Nederlands erkent als officiële taal en als gelijkwaardig aan het Frans. De praktische gevolgen bleven echter beperkt. Wallonië bleef eentalig Frans, Vlaanderen bleef tweetalig. Het Frans bleef ook in Vlaanderen en Brussel de taal van de maatschappelijke elite. Nergens

in Vlaanderen kon je universitaire studies in het Nederlands volgen. In de eerste decennia van de 20e eeuw concentreerde de Vlaamse strijd zich op de vernederlandsing van de rijksuniversiteit in Gent. Die strijd werd in 1930 gewonnen maar het zou tot 1968 duren voor de eeuwenoude Vlaamse universiteit van Leuven eentalig Nederlands was.

In **1921** werd België opgedeeld in twee eentalige gebieden – Vlaanderen en Wallonië – en een tweetalig gebied Brussel. De taal van het gebied moest voortaan ook de bestuurstaal zijn. De politieke elite van het land erkende dus wel dat Vlaanderen een volwaardige taal en cultuur bezat, al bleef de Franstalige burgerij ook in Vlaanderen nog heel wat waarborgen hebben.

In **1932** wordt het territorialiteitsbeginsel ingesteld. De regel ‘streektaal is bestuurstaal’ gold voortaan ook in Vlaanderen. Toch bleven er overgangsmaatregelen bestaan voor de Franstaligen. Bovendien lag de taalgrens nog altijd niet vast. Om de tien jaar kon ze worden aangepast aan de resultaten van de talentellingen. Die aanpassingen gebeurden nagenoeg altijd in het nadeel van de Nederlandstaligen.

De taalgrens in België wordt uiteindelijk bij wet vastgelegd op 8 november **1962**. Dat gebeurde met een democratische meerderheid van Vlamingen en Franstaligen. Een jaar later werd de taalwetgeving voor bestuurszaken grondig hervormd. Daarbij wordt taalgrens verbonden met het begrip taalgebied. Het is ook op dat moment dat België wordt opgesplitst in de vier taalgebieden: het Nederlandse taalgebied, het Franse taalgebied, het Duitse taalgebied en het tweetalige Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Elke Belgische gemeente maakt ondubbelzinnig deel uit van één - en niet meer dan één - van die vier taalgebieden.

In **1970** worden de taalgebieden verankerd in de Grondwet. Ook dat gebeurt door een meerderheid van Vlamingen en Franstaligen. Op dat moment wordt eveneens afgesproken hoe die taalgrenzen en taalgebieden in de toekomst nog gewijzigd kunnen worden. Daarmee wou men vooral verhinderen dat de taalgrens om de haverklap gewijzigd zou kunnen worden, iets wat het samenleven van de verschillende taalgemeenschappen in België onmogelijk zou maken. Daarnaast wou men ook verhinderen dat één taalgemeenschap de macht zou krijgen om de taalgrens op eigen houtje te hertekenen.

WAAROM IS BELGIË NIET GEWOON TWEETALIG?

Hoewel België drie officiële talen heeft, is enkel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest officieel tweetalig. De andere deelstaten zijn officieel eentalig. Dat is het gevolg van een politieke evolutie die al startte bij de oprichting van België in 1831.

België is niet twee- of drietalig. Dat zou immers betekenen dat op elke plek in het land zowel Frans als Nederlands wordt gesproken, zowel door de bevolking als door de overheid. België is ingedeeld in drie eentalige taalgebieden en het tweetalige Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Veel buitenlanders stellen zich de vraag waarom België niet gewoon volledig tweetalig is. Dat lijkt wellicht het meest logische en zou de complexe structuur die we vandaag kennen overbodig maken maar de geschiedenis heeft er anders over beslist.

Bij de oprichting van België werd Frans als de standaardtaal geïntroduceerd door een bestuurlijke elite die zich beriep op de taalvrijheid om de taal van een groot deel van de gewone bevolking niet te moeten kennen. Geleidelijk aan groeide daartegen het verzet in Vlaanderen, waar veel Nederlandstaligen heil zagen in beschermende taalwetten. Zulke wetten moesten leiden tot een gelijkwaardige behandeling van het Nederlands en het Frans in alle maatschappelijke sectoren. Onmiddellijk na de invoering van de taalwetten ontstond het probleem van de handhaving ervan. Degenen die de lagere statustaal - het Nederlands - niet wilden leren, gingen tegenwerken. Dat legde de beperktheid van taalwetten bloot. Later zou de Vlaamse Beweging dan ook pleiten voor afgebakende taalgebieden.

De indeling van België in taalgebieden kwam er uiteindelijk met het vastleggen van de taalgrens in 1962. Dat maakt de verdeling strikt maar duidelijk: in Brussel is zowel het Nederlands als het Frans een officiële taal, in Vlaanderen is dat enkel het Nederlands, in Wallonië enkel het Frans.

mama!
ik versta die
soep niet!

WAAROM HOUDEN VLAMINGEN ZO **VAST AAN DE EENTALIGHEID** IN DE VLAAMSE RAND?

De Vlaamse Rand rond Brussel staat onder druk: de verstedelijkingsdruk maar ook de druk van steeds meer anderstaligen die in de Rand komen wonen. Veel inwoners en gemeentebesturen zien daardoor het landelijke en Nederlandstalige karakter van hun gemeente afnemen. De randgemeenten proberen die sociologische evolutie te beperken door anderstaligen aan te moedigen Nederlands te leren en jonge Nederlandstalige inwoners uit de gemeente de kans te geven een betaalbare woning te vinden.

DE VLAAMSE RAND

Negentien Vlaamse gemeenten die rond Brussel liggen, behoren tot de Vlaamse Rand. Het zijn alle gemeenten die aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest of aan een faciliteitengemeente grenzen. De zes faciliteitengemeenten behoren tot die groep van 19.

WAT IS HET PROBLEEM?

Steeds meer Franstaligen en anderstaligen kwamen de laatste decennia in Vlaanderen wonen, vooral in de groene rand rond Brussel. Met de belangrijke rol die Brussel in Europa en de internationale wereld speelt, vestigen zich ook steeds meer anderstaligen in de Rand. Daardoor is er in de meeste gemeenten rond Brussel een belangrijke Franstalige minderheid, in enkele gemeenten zijn de anderstalige inwoners zelfs in de meerderheid. De cijfers spreken voor zich: naar schatting één op vijf van de inwoners van de 19 Vlaamse gemeenten rond Brussel is van buitenlandse origine. In de zes faciliteitengemeenten is dat zelfs 30 procent. En die tendens zet zich verder. Momenteel heeft nog slechts 40 procent van de gezinnen met pasgeboren kinderen Nederlands als eerste thuistaal, zo stelden onderzoekers van de Vrije Universiteit Brussel in 2010 vast.

De gemeenten en de Vlaamse overheid willen niet lijdzaam toezien op de voortschrijdende verfransing. Daarom worden er maatregelen genomen om het Nederlandstalige karakter van de streek te beschermen. Heel wat lokale politici in de Vlaamse Rand proberen het Nederlandstalige karakter van hun gemeente te versterken, onder meer door het gebruik van het Nederlands aan te moedigen (en vaak ook door het gebruik van andere talen te ontmoedigen). Behalve in de faciliteitengemeenten is het gemeentebestuur sowieso verplicht Nederlands te gebruiken. Ook handelaars worden vaak aangemoedigd om de streektaal te gebruiken en zo anderstaligen te stimuleren om die te leren. In heel wat randgemeenten proberen lokale politici en

actiegroepen het Nederlands in het straatbeeld dominant te houden, bijvoorbeeld door nieuwe handelaars te stimuleren om te kiezen voor een Nederlands-talige naam en enkel in het Nederlands reclame te maken. Toch zijn deze, vaak informele, vragen aan de middenstand niet zo verregaand als de wetgeving in bijvoorbeeld Québec.

Er zijn ook enkele uitzonderingen waarbij gemeenten in Vlaanderen toch andere talen kunnen gebruiken. In toeristische centra bijvoorbeeld mag de informatie in minstens de drie landstalen opgesteld zijn. Voor de internationale luchthaven van Zaventem (een Vlaamse gemeente zonder faciliteiten) bestaan specifieke voorschriften. Zo mogen mededelingen op de beeldschermen en borden in de vertrekhal in het Nederlands, Frans, Duits en Engels gebeuren.

POLITIEKE EVOLUTIE

Het toenemend aantal anderstaligen in de randgemeenten heeft uiteraard invloed op de sociologische samenstelling van die gemeenten. De vele internationale nieuwkomers zijn vaak ook kapitaalkrchtig, waardoor de prijzen van bouwgronden en huizen in de rand rond Brussel sterk stijgen. Jongeren die er zijn opgegroeid, hebben vaak onvoldoende financiële middelen om in hun gemeente te blijven wonen en moeten noodgedwongen verhuizen. Heel wat gemeentebesturen en de Vlaamse overheid nemen daarom maatregelen om die jongeren in staat te stellen te blijven wonen in de gemeente waar ze zijn opgegroeid.

Door het toenemend aantal anderstaligen in de gemeenten rond Brussel veranderde niet alleen het sociologische karakter van de gemeente maar ook het politieke. In de gemeenteraden raken steeds meer Franstaligen verkozen. En dan heb je ook nog de beruchte kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde (BHV).

Door het onderbrengen van Brussel en de 35 Vlaamse gemeenten van het arrondissement Halle-Vilvoorde (waaronder de zes faciliteitengemeenten) in de kieskring Brussel-Halle-

Vilvoorde, kunnen Franstalige inwoners er bij de verkiezingen voor de Kamer, de Senaat en het Europees Parlement stemmen voor Franstalige kandidaten uit Brussel. BHV is daardoor een buitenbeentje. De kieskring strekt zich uit over twee verschillende taalgebieden: zowel het tweetalig gebied Brussel als het eentalig Nederlands taalgebied. Daardoor kunnen Franstaligen die bijvoorbeeld in Gooik of Zemst wonen ook stemmen voor alle Franstalige lijsten en kandidaten in Brussel. Omgekeerd kunnen Nederlandstaligen in bijvoorbeeld Waterloo niet stemmen voor Vlaamse kandidaten in Brussel.

Dat scheidt, vanuit het Vlaamse perspectief, valselijk de indruk dat deze Vlaamse gemeenten behoren tot het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en dat ze tweetalig zullen worden. Voor heel wat Vlaamse politici is dit een struikelblok omdat het de integratie van anderstaligen in hun streek ontmoedigt en de verfransing versnelt. Een splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde staat daardoor al jaren centraal in de politieke discussies tussen Vlamingen en Franstaligen, zeker nadat het Grondwettelijk Hof de situatie als ongrondwettelijk beoordeelde.

WAAROM BLIJVEN **RANDGEMEENTEN** ROND BRUSSEL **VLAAMS**, OOK ALS ER EEN **MEERDERHEID ANDERSTALIGEN** WOONT?

De gemeenten in de Rand rond Brussel behoren tot het Nederlandse taalgebied. Doordat de voorbije decennia heel wat Franstaligen naar die randgemeenten verhuisd zijn, spreken steeds meer inwoners er Frans. In de faciliteitengemeenten zijn de Franstalige inwoners zelfs in de meerderheid. Toch blijven die randgemeenten officieel uitsluitend Nederlandstalig. In België geldt immers het territorialiteitsbeginsel, zoals in wel meer federale landen.

VLAAMSE RAND INTERNATIONALISEERT

Van de bijna 600.000 inwoners in de vijfendertig gemeenten van Halle-Vilvoorde, is een belangrijk deel anderstalig. Hoeveel precies is niet geweten. Ook de 6 faciliteitengemeenten stonden de laatste decennia onder druk van de verfransing en de internationalisering. Toch blijven ook die gemeenten behoren tot het Nederlandse taalgebied en blijft, op hun uitzonderingsstatuut na, de officiële taal er Nederlands. Voor veel buitenstaanders is die situatie moeilijk te begrijpen. Ze is echter het resultaat van een evenwichtig geheel van afspraken tussen de taalgemeenschappen in België.

TERRITORIALITEITSPRINCIPE

Met het afbakenen van ons land in taalgebieden werd ook het territorialiteitsbeginsel ingevoerd. Dat betekent dat de streektaal ook de bestuurs-, onderwijs- en gerechtstaal is. Concreet moet dat in Vlaanderen overal in het Nederlands gebeuren, ook al spreekt in sommige gemeenten het grootste deel van de inwoners een andere taal. Dezelfde regel geldt trouwens in het Franse en Duitse

taalgebied. In de loop van de jaren hebben Franstaligen en Nederlandstaligen dat territorialiteitsprincipe samen vorm gegeven. Het staat ook in de Grondwet en kan dus niet makkelijk gewijzigd worden. Daarvoor bestaat trouwens geen politieke meerderheid.

RESULTAAT VAN HISTORISCHE EVOLUTIE

De taalgrens kan niet zomaar aangepast worden. Daarvoor is in het federale parlement een bijzondere meerderheid nodig. Dat betekent dat het wijzigingsvoorstel in de Kamer en in de Senaat een tweederde meerderheid achter zich moet krijgen en dat in elke taalgroep een meerderheid van de parlementsleden achter de wet moet staan. De taalgrens kan dus maar worden gewijzigd als daar zowel bij Nederlandstalige als bij Franstalige parlementsleden een meerderheid voor wordt gevonden. Vlamingen en Franstaligen kunnen de taalgrens nooit eenzijdig veranderen. Dat in sommige Vlaamse gemeenten veel Franstaligen en anderstaligen wonen, verandert daar niets aan. Aangezien er zeker bij Vlaamse politici niet de wil is om over het veranderen van de taalgrens te spreken, is de kans nagenoeg onbestaande dat die situatie snel zou veranderen.

NIET ALLEEN IN BELGIË

Overigens is niet alleen het Belgische federale model opgebouwd rond het territorialiteitsbeginsel. Ook in andere meertalige landen, zoals Zwitserland, wordt dat toegepast. Daar is de onderliggende redenering dezelfde als die in België. Een levende taal is onlosmakelijk verbonden met een territorium en met de mensen die op dat grondgebied wonen.

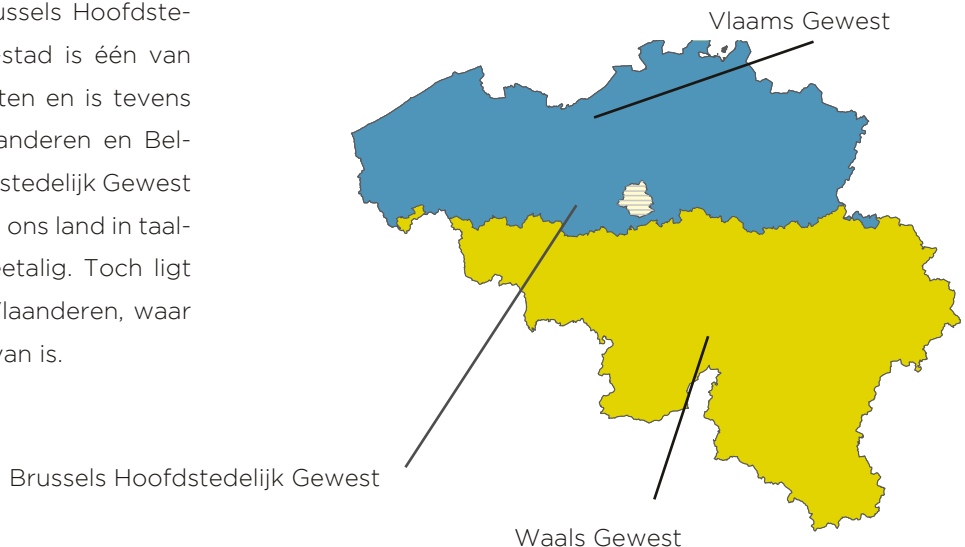
WAAROM IS BRUSSEL TWEETALIG ALS ER MAAR EEN KLEINE MINDERHEID NEDERLANDSTALIGEN WOONT?

Waarom is Engels geen officiële taal in een internationale stad als Brussel?

Brussel is tweetalig: Frans en Nederlands zijn er de officiële talen. Nochtans woont er in Brussel slechts een minderheid Vlamingen. Dat klinkt misschien vreemd maar de reden is eenvoudig. Brussel was eeuwenlang een Nederlandstalige stad en is vandaag nog steeds de hoofdstad van Vlaanderen.

HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

De negentien Brusselse gemeenten vormen samen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Brussel-stad is één van die negentien gemeenten en is tevens de hoofdstad van Vlaanderen en België. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is, sinds de indeling van ons land in taalgebieden, officieel tweetalig. Toch ligt Brussel ingesloten in Vlaanderen, waar het ook de hoofdstad van is.

Door van Brussel de hoofdstad van Vlaanderen te maken en er ook de Vlaamse regering, het Vlaams Parlement en de administratie te vestigen, heeft Vlaanderen ervoor gekozen de nauwe band tussen Vlaanderen en Brussel te benadrukken. Brussel is echter ook de hoofdstad van België en van Europa en is daardoor uitgegroeid tot een multiculturele wereldstad. Van de meer dan 1 miljoen inwoners is dertig procent niet-Belg. Brussel is officieel tweetalig maar in de praktijk is de stad al lang meertalig. Het is evident dat de Vlaamse minderheid (en ook de honderdduizenden pendelaars die dagelijks vanuit Vlaanderen naar Brussel komen) er in haar eigen taal moet terecht kunnen. De vele buitenlanders die in Brussel wonen, kunnen dat niet, ook niet in het Engels, en dat wekt soms wrevel op. De verklaring is deels historisch, deels politiek.

VAN EEN NEDERLANDSTALIGE NAAR EEN MEERTALIGE STAD

Historisch gezien is Brussel een Nederlandstalige stad. Van bij zijn ontstaan in de tiende eeuw tot de achttiende eeuw was Brussel zelfs een bijna uitsluitend Nederlandstalige stad. In de negentiende eeuw, na de onafhankelijkheid van België, veranderden de taalverhoudingen. Doordat België Frans als officiële taal koos, ging het Frans het openbare leven domineren en werd het de taal van het gerecht, de administratie, het leger, de cultuur en de media. Als taal van de politieke en economische elite groeide het Frans uit tot een statussymbool.

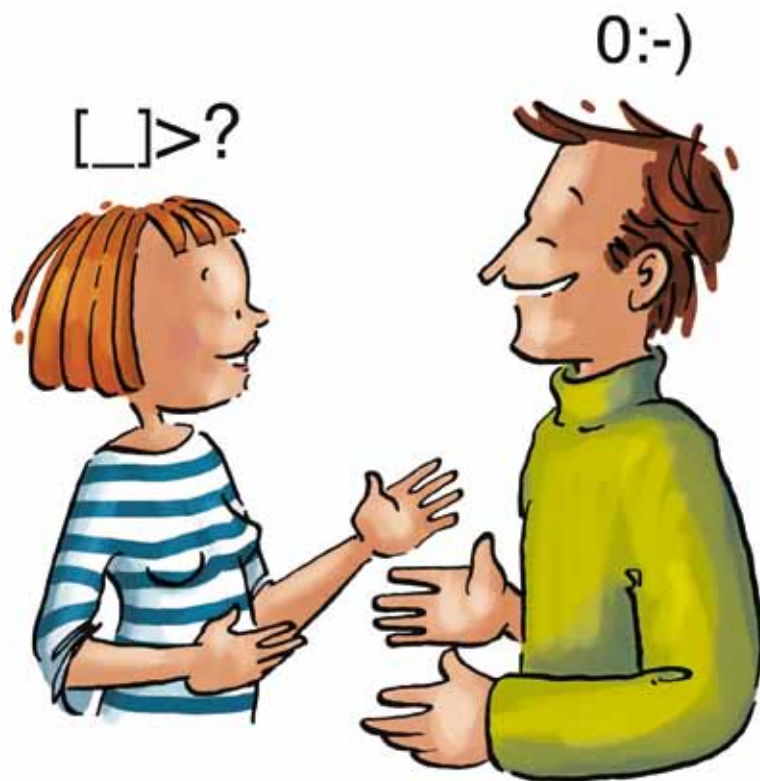
Als kersverse hoofdstad kende Brussel een bevolkingsexplosie. In **1830** had Brussel 50.000 inwoners. In **1875** waren dat er al 250.000 en in **1914** 750.000. Als politiek, financieel en economisch centrum kreeg Brussel een Franssprekende boven- en middenlaag. Lager en middelbaar onderwijs kon men enkel in het Frans volgen zodat het Frans geleidelijk ook in de lagere sociale klassen binnen sijpelde. De vele inwijkelingen, de meesten van hen uit Vlaanderen, moesten noodgedwongen Frans spreken, wilden ze kans maken hogerop te geraken. De verfransing van Brussel zette zich daardoor snel voort.

OFFICIEEL TWEETALIG

Wanneer België in 1962 in vier taalgebieden werd ingedeeld, werd Brussel officieel tweetalig. Het tweetalige gebied bleef beperkt tot de negentien gemeenten, die al de agglomeratie Brussel vormden. In 1989 werden de grenzen van Brussel en het tweetalig statuut ervan nog eens bekrachtigd. Dat gebeurde overigens met een bijzondere parlementaire meerderheid. In de beide kamers van het federale parlement keurde twee derde van de parlementsleden de wet goed met een meerderheid in zowel de Nederlandstalige als de Franstalige taalgroep. Doordat de Vlamingen in Brussel een minderheid zijn, is ook hun politieke vertegenwoordiging in Brussel dat. Vandaag hebben de Vlamingen een gegarandeerde vertegenwoordiging in het Brussels Parlement. Wanneer een Brusselse gemeente een Vlaamse schepen benoemt, krijgt ze extra financiële middelen.

ENGELS ALS VIERDE LANDSTAAL?

Door het grote aantal anderstaligen opperen sommigen het idee om Engels in te voeren als vierde landstaal. Zo kunnen de vele internationale inwoners in Brussel in het Engels terecht. Misschien lijkt dit voor de internationale gemeenschap wenselijk, toch lijkt dit praktisch en politiek niet haalbaar. Vandaag worstelen Brussel en zijn overheidsdiensten immers al met het tweetalige statuut.

WAAROM WIL VLAANDEREN HET **MINDERHEDENVERDRAG** NIET RATIFICEREN?

België heeft het Minderhedenverdrag nog niet geratificeerd. Dat komt omdat het Vlaamse Parlement het verdrag nog niet heeft goedgekeurd. Vlaanderen heeft geen probleem met de geest van het verdrag maar vreest dat Franstaligen die in Vlaanderen wonen dat verdrag zullen aangrijpen om bijkomende rechten af te dwingen, terwijl zij volgens het Vlaams Parlement niet als minderheid kunnen beschouwd worden.

HET MINDERHEDENVERDRAG

Het Minderhedenverdrag is er gekomen op initiatief van de Raad van Europa, enkele jaren na de val van de Berlijnse Muur. Omdat enkele staten uiteenvielen, en burgers daardoor van de ene dag op de andere een andere nationaliteit kregen, dreigden de nationale spanningen in Oost- en Centraal-Europa op te laaien. De Raad van Europa wilde dat verhinderen door de lidstaten te verplichten nationale minderheden extra bescherming te geven. De lidstaten moeten er volgens het verdrag onder meer voor zorgen dat de erkende minderheden toegang hebben tot de media, onderwijs in de eigen taal kunnen volgen en in hun contacten met de overheid de eigen taal kunnen gebruiken, zodat hun cultuur en identiteit behouden blijft.

HET MINDERHEDENVERDRAG IN BELGIË

De Belgische federale regering ondertekende op 31 juli 2001 het verdrag in het kader van een breder communautair akkoord (het Lambertmontakkoord), zij het met enkele nuances. Die komen er op neer dat het verdrag geen afbreuk mag doen aan de grondwettelijke bepalingen en aan de taalwetten. Om het Minderhedenverdrag door België te laten ratificeren moeten ook de deelstaatparlementen hun goedkeuring geven. Vlaanderen weigert dat, waardoor ons land het Minderhedenverdrag nog niet geratificeerd heeft. De discussie spitst zich toe op de vraag of de Franstaligen die in Vlaanderen wonen, beschouwd kunnen worden als een minderheid zoals die in het Minderhedenverdrag bedoeld wordt.

De Vlaamse Regering verklaarde in 1997 al het verdrag slechts te willen ondertekenen wanneer in ons land noch de Nederlandstaligen noch de Franstaligen als nationale minderheid beschouwd kunnen worden. Beide gemeenschappen zijn volgens de Vlaamse regering dominant in het eigen taalgebied en minderheden in het andere gewest maar evenwaardig in de federale structuren en in het tweetalige Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

In een bijkomende resolutie gaf de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa in 2002 echter aan dat het begrip nationale minderheid ook zou slaan op regionale minderheden, met andere woorden de Nederlandstaligen in Wallonië en de Franstaligen in Vlaanderen. In het Vlaams regeerakkoord van 2009 staat de nadrukkelijke verklaring dat de meerderheidspartijen het verdrag niet zullen ratificeren. Deze terughoudendheid heeft niets te maken met de geest van het verdrag, maar alles met de mogelijke impact ervan op de communautaire verhoudingen in het land. De huidige institutionele inrichting en taalwetgeving is het resultaat van een historisch compromis. In de Belgische staatsstructuur werden reeds diverse mechanismen ingebouwd om de minderheden te beschermen, onder meer de bijzondere meerderheden, de alarmbelprocedure, de belangenconflicten, de paritaire samenstelling van de hoogste rechtscolleges (Hof van Cassatie, Raad van State en Grondwettelijk Hof) en de pariteit in de federale en Brusselse regering.

HET MINDERHEDENVERDRAG IN ANDERE LANDEN

Behalve België ratificeerden ook Luxemburg, IJsland en Griekenland het verdrag niet. Andorra, Frankrijk, Monaco en Turkije ondertekenden noch ratificeerden het tot op heden.

WAAR KAN IK NEDERLANDS LEREN?

In de Vlaamse Rand kan je, bij wijze van spreken, op elke hoek van de straat en voor een appel en een ei Nederlands leren. Voor minder dan 75 euro spreek je al een aardig mondje Nederlands. De kostprijs van de cursussen hangt af van de aanbieder of van jouw profiel.

De Huizen van het Nederlands helpen je de weg te vinden in het grote aanbod van Nederlandse lessen. Daar helpt men je de cursus te vinden op jouw maat, rekening houdend met jouw mogelijkheden en wensen. Je krijgt er ook informatie over taal-kampen, conversatiegroepen, taalstages enzovoort.

Voor cursussen in de Vlaamse Rand neem je best contact op met het **Huis van het Nederlands Vlaams-Brabant**.

0800 123 00 (gratis)

info@huisvlaamsbrabant.be

www.huisvlaamsbrabant.be

Voor cursussen in Brussel neem je contact op met het **Huis van het Nederlands Brussel**.

T 02 501 66 60

info@huisnederlandsbrussel.be

www.huisnederlandsbrussel.be

Met vier taalgebieden, drie gemeenschappen en drie gewesten is België op het eerste gezicht een complex land. Wie hier als buitenstaander voor korte of langere tijd komt wonen, raakt niet altijd wijs uit de Belgische constructie. Daar moet dit boekje bij helpen. Het bevat tien praktische vragen met pasklare antwoorden. Geschreven voor expats, maar bruikbaar voor iedereen die België op een handige manier beter wil begrijpen.

MICHAËL VAN DROOGENBROECK (1978) is journalist en werkt bij de VRT, de Vlaamse openbare omroep. Hij studeerde politieke en sociale wetenschappen aan de universiteit van Leuven en was als wetenschappelijk medewerker verbonden aan de K.U.Brussel. Sinds 2005 is hij journalist, eerst voor het duidingsprogramma Terzake, daarna voor Het Journaal. Hij volgt het politieke en financiële nieuws.